

PARTER

Kärande och gensvarande

Legio Advokatfirma af 2 AB, 556243-9546
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

Ombud: Jur.kand. Frida Nordström
Legio Advokatfirma AB
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

Svarande och genkärande

JARI Mikael Jokitalo, 19710701-0014
Ättehagsstigen 4
AX
221 00 Mariehamn
Åland

DOMSLUT

1. Jari Jokitalo ska till Legio Advokatfirma af 2 AB betala 32 128 kr, jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 27 februari 2019 till dess betalning sker.
2. Genkäröålet avslås.
3. Legio Advokatfirma af 2 AB ska ersätta Jari Jokitalo för rättegångskostnader med 1 565 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
4. Jari Jokitalo ska ersätta Legio Advokatfirma af 2 AB dess rättegångskostnader med 116 144, varav 108 100 kr avser arvode, 2 200 kr tidsspillan, 1 044 kr utlägg för resa, 4 800 kr utlägg för ställföreträdarens kostnad, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

Falu tingsrätt meddelade den 13 november 2014 dom i målen T 2366-13 – 2372-13, nedan T 2366-13, mellan på kändandesidan Sari Kolehmainen, Jari Jokitalo, Aurora Forsberg, Jesse Forsberg, Love Jokitalo, Alex Jokitalo och Felix Jokitalo samt på svarandesidan Borlänge kommun. Ombud för samtliga kändanden var advokaterna Jens-Victor Palm och Emelie Righammar, Legio Advokatfirma af 2 AB, Legio. Sari Kolehmainen och Jari Jokitalo var sambor, Aurora Forsberg och Jesse Forsberg är barn till Sari Kolehmainen under det att Love Jokitalo, Alex Jokitalo och Felix Jokitalo är barn till Jari Jokitalo.

Under sambotiden beslutade Borlänge kommun den 17 februari 2012 om omedelbart omhändertagande av barnen Aurora Forsberg och Jesse Forsberg och senare vård enligt lagen om vård av unga, LVU. Beslutet om vård fastställdes den 30 april samma år av förvaltningsrätten i Falun och kammarrätten i Sundsvall avslag i juli samma år Sari Kolehmainens överklagande. Under vårdtiden vistades barnen bl.a. på ett familjehem i Mockfjärd. Sari Kolehmainen ansåg att familjehemmet var skadligt för barnen. Hon hämtade därför barnen den 4 juli 2012 och höll dem gömda fram till den 17 april 2013 efter att kommunen beslutat om fortsatt vård enligt LVU i hemmet. Vården upphörde den 12 juni 2013.

I tvisten yrkade samtliga kändanden skadestånd av kommunen för bl.a. vissa kostnader och kränkning. Sari Kolehmainen yrkade ersättning med 503 364 kr, Jari Jokitalo med 484 165 kr, varav 250 000 kr avsåg ideellt skadestånd för kränkning av rätten till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen samt vårdslös myndighetsutövning, 68 383 kr skadebetingade merkostnader under den tid som familjen varit på flykt och 165 783 kr upparbetade ombudskostnader utom rätta (hälften av faktura 842), Aurora Forsberg och Jesse Forsberg med vardera 250 000 kr, Love Jokitalo med 64 000 kr och Felix Jokitalo och Alex Jokitalo med vardera 50 000 kr. Som grund åberopades bl.a. att kommunen delvis i strid med gällande lagstiftning vidtagit åtgärder vad gäller vård och tvångsvård av Aurora Forsberg och Jesse Forsberg, att kommunen brustit i sin

skyldighet att tillhandahålla barnen den vård som dessa behövde samt brustit i tillhandahållande av information i samband med tvångsvården och härigenom utövat myndighetsutövning på ett sådant sätt att kärandena åsamkats skada samt kränkts i sin rätt till familje- och privatliv. Enligt kärandena hade det allmännas agerande enskilt eller sammantaget lett till ersättningsgilla skador av ideell och ekonomisk karaktär. I domen är antecknat 128 grunder för skadeståndskraven. Borlänge kommun bestred käromålet. Falu tingsrätt tillerkände – eftersom kommunen orsakat Sari Kolehmainen skada i form av ombudskostnader – henne ersättning med 30 000 kr avseende kostnader för ombud i samband med prövning om en utredning rörande utlämnande av handlingar avseende det familjehem hennes barn placerats i kunde utlämnas till henne samt vid handläggning av hennes JO-anmälan. Tingsrätten lämnade käromålet i övrigt utan bifall och uttalade att de brister i kommunens agerande som var utredda inte sammantaget var så allvarliga att de utgjorde kränkning av kärandenas rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv. Var och en av kärandena ålades att ersätta kommunen för rättegångskostnader med 68 228 kr, varav 59 143 kr avsåg ombudsarvode.

Efter överklagande från samtliga käranden ändrade hovrätten den 13 november 2014 tingsrättens dom på så sätt att Borlänge kommun förpliktades att ersätta Sari Kolehmainen med ytterligare 7 000 kr, Aurora Forsberg med 7 000 kr och Jesse Forsberg med 7 000 kr. Beloppet avsåg ersättning för kränkning av artikel 8 i Europakonventionen genom att fullföljdshänvisning till ett beslut om familjehemsplacering saknats. Var och en av de klagande ålades att ersätta kommunen för rättegångskostnader med 23 153 kr, varav 15 429 kr utgjorde ombudsarvode. Högsta domstolen meddelade inte prövningstillstånd.

Sari Kolehmainen, Jari Jokitalo, Aurora Forsberg, Jesse Forsberg, Love Jokitalo, Alex Jokitalo och Felix Jokitalo Europadomstolen väckte därefter talan mot Sverige i Europadomstolen. Domstolen förelade vid flera tillfällen sökandena att inkomma med vissa kompletterande handlingar, bl.a. socialnämndens ansökan till förvaltningsrätten om vård enligt LVU samt avgöranden från samtliga instanser avseende

umgängesbegränsning. Efter att vissa handlingar inte getts in avvisade Europadomstolen den 29 maj 2018 målet.

Legio har även väckt talan mot Sari Kolehmainen i Norrtälje tingsrätt och yrkat betalning med 61 290 kr avseende ombudsarvode i Europadomstolen. Efter medgivande från Sari Kolehmainen har betalningsskyldigheten stadfästs i dom.

YRKANDEN M.M.

Käromålet

Legio har framställt följande yrkanden.

Att tingsrätten förpliktigar Jari Jokitalo att till *Legio* utge ersättning med 32 128 kr avseende ombudskostnader (faktura 2787, självrisk i ärende 7188), jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med den 27 februari 2019 till dess att betalning sker,

Att tingsrätten förpliktigar Jari Jokitalo att till *Legio* utge ersättning med 81 720 kr avseende ombudskostnader (faktura 7546, arvode i ärende 7869), jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med den 27 februari 2019 till dess att betalning sker,

Sammantaget uppgår yrkandet till 113 848 kronor.

Jari Jokitalo har bestritt käromålet.

Genkärålet

Jari Jokitalo har framställt följande yrkanden.

Att tingsrätten förpliktigar *Legio* att till honom utge ersättning med 331 566 kr avseende av honom betalt arvode (*Legios* faktura nr 842 från 2013-06-10) jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med den 16 juli 2013 till dess att betalning sker

Att tingsrätten förpliktigar *Legio* att till honom utge ersättning med totalt 318 382 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med den 16 juli 2013 till dess att betalning sker. Beloppet avser hans skadeståndskrav avseende kränkning och skadebetingade merkostnader i tvisten mot Borlänge kommun.

Att tingsrätten förpliktigar *Legio* att till honom utge ersättning med 166 086 kr avseende självrisker enligt rättsskyddsförsäkring, jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från och med den 13 juni 2019 till dess att betalning sker,

Sammantaget uppgår yrkandet till 816 034 kronor.

Legio har bestritt genkärålet i dess helhet. Inga belopp har vitsordats som skäligen i sig.

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader.

RÄTTSLIGA GRUNDER

Käromålet

Legio

Jari Jokitalo har den 28 november 2012 anlitat Legio för sin och sina tre barns räkning tillsammans med Sari Kolehmainen och hennes två barn. Uppdraget omfattade skadestånd, LVU och därmed sammanhängande frågor.

Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen har vid anlitaudet tillställts en uppdragsbekräftelse där villkoren för uppdraget angavs. Timtaxan bestämdes till för tidpunkten gällande rättshjälpstaxa och fakturering skedde löpande. Av uppdragsbekräftelsen framgår att klienterna är solidariskt betalningsansvariga för arvodet i dess helhet.

Legio har utfört det aktuella arbetet i ärendet i enlighet med uppdraget under perioderna 28 november 2012 till och med den 1 december 2017. De aktuella fakturorna har tillställts Jari Jokitalo den 21 september 2017, faktura 2787, respektive den 13 december 2017, faktura 7546. Fakturorna förföll till betalning den 21 oktober 2017 respektive den 27 december 2017 och betalning har inte erlagts. Legio har emellertid valt att inte kräva ränta på beloppet förrän från och med den 27 februari 2019.

Debiterat arvode har med hänsyn till vad som avtalats med klienten, uppdragets art och omfattning, svårighetsgrad och betydelse, advokatens skicklighet samt arbetets resultat och andra sådana omständigheter varit skäligt. Samtliga åtgärder som vidtagits i ärendet har varit nödvändiga för att tillvarata klienternas rätt.

Jari Jokitalo

Legios arbete har varit onödigt. Hade Legio i tingsrätten gett in de handlingar avseende socialnämndens och arbetsutskottets beslutsförhet som efterfrågats av domstolen skulle målet slutligt avgjorts genom tingsrättens dom. Legio har inte utfört arbete enligt

uppdrag utan har från början valt att göra ärendet större än nödvändigt. Advokatbyrån borde ha begränsat talan till kommunens olagliga delegering och bristande beslutsförhet.

Hans och hans medparters talan har avvisats av Europadomstolen på grund av att Legio inte gett inte av domstolen efterfrågade handlingar utan i stället gjort gällande att handlingarna inte existerar trots att så är fallet. Han har inte träffat avtal om att kostnaderna ska delas i sju delar även om han tidigare betalat vissa räkningar men det var innan han kände till hur de beräknats.

Genkäromålet

Jari Jokitalo

Legio har inte utfört det arbete han anlitat ombuden för. Han är inte betalningsskyldig för kostnader för arbete för Sari Kolehmainens räkning i LVU-målet, faktura 842, vilken han betalat. Legio har hela tiden sagt att han kan gottgöras i efterhand för betalning av fakturan, vilket inte skett. Vidare uppgav Legio att stämningsansökan i T 2366-13 inte skulle ges in om fakturan inte betalades.

Om Legio lämnat in avgörande och efterfrågade dokument i tingsrätten hade käromålet i T 2366-13 fått fullt bifall. Legio har inte uppfyllt sin del av avtalet och har inte tillvaratagit hans intressen på det sätt på så sätt det kan förväntas vid köp av tjänst eller enligt god advokatsed. Legio har på ett bedrägligt sätt vilselett honom beträffande sin kunskap. Legio är skadeståndsskyldig för de merkostnader och den kränkingsersättning han i så fall skulle erhållit samt för de självrisker avseende rättsskydd om totalt 166 086 kr han betalat.

Legio har fört processen på sådant sätt att den blivit onödigt omfattande.

Legio har inte ansökt om rättsskydd förrän efter att det upparbetade arvodet uppgått till 331 566 kr.

Han har reklamerat i tid. Det var först i januari 2019 när Legio avslutade uppdraget som Legio valde att inte försöka gottgöra honom för hans kostnader och han var tvungen att ställa krav mot Legio.

Legio

Jarl Jokitalo har inte lidit någon skada.

Eftersom Legio inte uppsåtligen eller av vårdslöshet underlåtit att lämna in handlingar av vikt för ärendet till tingsrätten, felaktigt debiterat Jarl Jokitalo, fört onödigt omfattande processer eller på annat sätt agerat felaktigt eller i strid med god advokatsed vid handläggningen av hans ärende föreligger inget skadeståndsansvar för Legio.

Det föreligger inte heller något orsakssamband mellan de skadeståndsgrundande handlingar som Jari Jokitalo gör gällande och den påstådda skadan.

Legio har i övrigt utfört arbetet i enlighet med uppdraget och i övrigt med omsorg, noggrannhet och tillbörlig skyndsamhet och samtliga juridiska råd har varit grundade på erforderliga undersökningar av gällande rätt.

Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen är solidariskt ansvariga för de belopp som Legio debiterat, varför det saknar betydelse hur kostnaderna fördelats mellan klienterna. De har samma ansvar för att hela skulden betalas. Genom att betala faktura 842 har Jari Jokitalo konkludent medgivit betalningsansvar.

De påstådda bristerna i tjänsten har skett inom perioden 28 november 2012 till och med den 1 december 2017. Reklamation har skett först i och med framställandet av kraven den 12 maj 2019. Reklamation har således inte skett inom skälig tid.

UTVECKLING AV TALAN

Legio – Käromålet

Legio har företrätt Sari Kolehmainen, Jari Jokitalo, Aurora Forsberg, Jesse Forsberg, Love Jokitalo, Alex Jokitalo och Felix Jokitalo i skadeståndsmålet mot Borlänge kommun. Som ombud uppträdde advokaten Jens-Victor Palm och dåvarande biträdande juristen Emelie Righammar.

Den 7 november 2012 tog Jari Jokitalo kontakt med Legio och frågade om advokatbyrån kunde företräda honom och hans dåvarande sambo Sari Kolehmainen i ett ärende mot Borlänge kommun. Den 28 november samma år anlätade Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen Legio. Samma dag upprättades en uppdragsbekräftelse i ärendet samt separata fullmakter för Jari Jokitalo respektive Sari Kolehmainen. I fullmakterna angavs att behörigheten till skadestånd, LVU och därmed sammanhängande frågor. Av uppdragsbekräftelsen framgår att ärendet tilldelades ärendenummer 7188, att taxan bestämdes till vid tidpunkten gällande rättshjälptaxa, att klienterna är solidariskt och ytterst betalningsansvariga för Legios arvode, att fakturering skulle ske löpande samt hur ärendet i övrigt skulle utföras.

Ärende 7188 föranleddes av Borlänge kommuns agerande gentemot Sari Kolehmainens barn vid omhändertagandet av barnen och efterföljande händelser. Legio anlätades på grund av att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen ville kräva kommunen på skadestånd. Vid tiden för anlätandet var Sari Kolehmainens barn fortfarande fosterhemsplacerade men hon hade på eget bevåg hämtat hem barnen eftersom hon ansåg att de for illa i fosterhemmet. Eftersom Sari Kolehmainen egenmäktigt fört bort barnen och kontakten med kommunen var mycket infekterad ansågs möjligheten att få framgång i ett vanligt hemtagningsförfarande som utsiktslös. Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen valde då att anlita Legio på egen bekostnad. Legio var tydliga med att innan det var möjligt att föra en skadeståndstalan så behövde situationen styras upp och fokus låg på att få hem barnen till Jari Jokitalo och Sari

Kolehmainen. Arbetet omfattade därför inledningsvis åtgärder för att få fosterhemsplaceringen upphävd. Legio har därför utfört arbete gentemot Borlänge kommun. Kontakterna syftade till att få en LVU-placering i hemmet innan skadeståndstalan kunde väckas, vilket lyckades efter att externa handläggare anlätts av kommunen och som ett resultat av Legios arbete. Legios arbete utfördes på uppdrag av och efter instruktioner av Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen. Uppdraget i ärende 7188 omfattade därför arbete med såväl upphävandet av fosterhemsplaceringen som skadeståndstalan mot Borlänge kommun. I den del som avser skadeståndstalan har Legio även företrätt Jari Jokitalos tre söner.

Ärendet har prövats i samtliga nationella instanser. Jari Jokitalo har genom anlitaandet av Legio åtagit sig att solidariskt med Sari Kolehmainen betala Legios arvode. De återstående ombudskostnaderna i ärende 7188 avseende Jari Jokitalo och hans tre barn uppgår till 160 643 kr. Jari Jokitalo har fått ersättning ur sin rättsskyddsförsäkring med 80 procent av totalbeloppet. Den 21 september 2017 skickade Legio faktura 2787 på 32 128 kr till Jari Jokitalo, motsvarande självrisken avseende Jari Jokitalo och hans tre barn. Fakturan förföll till betalning den 21 oktober 2017. Någon betalning har inte erlagts. Jari Jokitalo har nekat att betala beloppet. Legio har valt att begära ränta från den 27 februari 2019 trots att fakturan förföll till betalning år 2017. Ärendet har handlagts på sedvanligt vis och avslutades efter att målet prövats i det svenska rättssystemet.

Rättsskydd söktes och beviljades så snart förutsättningarna var uppfyllda, dvs. då en ersättningsgill tvist uppstått enligt försäkringsbolagets villkor. Som regel uppstår en tvist enligt villkoren då ett framställt krav bestrids. De tvister som avses är sådana som kan prövas i tingsrätt, hovrätt och Högsta domstolen. Arbetet innan tvist uppstår omfattas inte av rättsskyddet. Som framgår av villkoret H 2.1 i Jari Jokitalos rättsskyddsförsäkring omfattas inte tvister som prövas av förvaltningsrätt. Åtgärder avseende tvångsomhändertagandet av Sari Kolehmainens barn omfattades inte av rättsskyddsförsäkringen. Att så var fallet kontrollerades särskilt av Legio i kontakt med handläggare på Dalarnas Försäkringsbolag.

Den 24 mars 2016 beslutade Högsta domstolen att inte meddela prövningstillstånd i tvisten mot Borlänge kommun. Efter instruktion från Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen klagade Legio sedan till Europadomstolen. För att underlätta arbetet för Legio lades åtgärderna i Europadomstolen upp som ärende 7869 men utgjorde egentligen en fortsättning av uppdraget i ärende 7188. Ombudskostnaderna i processen i Europadomstolen var inte ersättningsgilla enligt villkoren i Jari Jokitalos rättsskyddsförsäkring. Jari Jokitalos och Sari Kolehmainens respektive försäkringsbolag nekade till att göra undantag för sina villkor i den delen. Jari Jokitalo var medveten om att rättskyddet inte täckte kostnaden hänförliga till klagomål till Europadomstolen, både innan klagoskriften skickades in och under hela den efterföljande processen. Europadomstolen efterfrågade sedan ett antal kompletterande handlingar. Vissa av dessa var dokument som inte fanns, vilket förklarades av Legio i skrifter till Europadomstolen. Trots Legios invändningar avvisade Europadomstolen målet, vilket kan förekomma med anledning av det höga antalet mål som inkommer till Europadomstolen varje år. Legio gav Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen rådet att de skulle tillskriva Europadomstolens president. En förutsättning för Legios fortsatta arbete var dock att samtliga upparbetade ombudskostnader betalades. Den totala kostnaden uppgick till 143 010 kr. Beloppet debiterades Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen genom faktura 7546 den 13 december 2017.

Efter att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen motsatt sig att betala fakturan avslutade Legio ärendet i januari 2018. Varken Jari Jokitalo eller Sari Kolehmainen valde att vända sig till Advokatsamfundets konsumenttvistnämnd för att få skäligheten av debiterat belopp eller arvode prövat. Paret hade vid denna tid separerat och Legio lämnade därför in en stämningsansökan mot Jari Jokitalo i Falu tingsrätt och en mot Sari Kolehmainen i Norrtälje tingsrätt. Eftersom det i ärende 7188 beviljats ett rättsskydd per klient, totalt sju stycken, hade Legio tidigare redovisat kostnaderna för nedlagt arbete separat per klient. Trots att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen är solidariskt betalningsansvariga för kostnaderna i Europadomstolen har Legio valt att dela upp kostnaderna på dem separat på samma sätt som avseende tidigare självrisker.

Kostnaden har fördelats så att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen vardera står för den del som avser dem själva och deras respektive barn. Sari Kolehmainen och Legio har nått en lösning utom rätta som innebär att Sari Kolehmainen avbetalar sin del av kostnaderna. Jari Jokitalo är betalningsansvarig för resterande fyra sjundedelar av det totala beloppet, dvs. 81 720 kr. Jari Jokitalo har nekat att betala även detta belopp.

När det gäller skäligheten av debiterat belopp framgår av Advokatsamfundets vägledande regler om god advokatsed att man vid skälighetsbedömningen kan beakta vad som avtalats med klienten, uppdragets art och omfattning, uppdragets svårighetsgrad och betydelse, advokatens skicklighet, arbetets resultat och andra sådana omständigheter. I ärendet har avtalats ett pris motsvarande timkostnadsnormen. Av uppdragsbekräftelsen framgår att rättsskydd ska sökas vid tvist. Ärendet har också varit mycket omfattande eftersom Legio företrätt sju personer, behövt gå igenom ett omfattande material samt utreda och redogöra för ett händelseförlopp som utspelat sig under en längre tid. Hos Legio omfattar materialet totalt ca 25 pärmar, inklusive processerna i nationella domstolar. Advokat Jens-Victor Palm är specialiserad inom området skadestånd och har hanterat en stor mängd ärenden av samma typ. Det har också varit av vikt för klienterna samt av principiell vikt att få tvisten prövad eftersom det rör överträdelse av rättigheter enligt Europakonventionen. Legios arbete ledde inledningsvis till att Borlänge kommuns beslut att tvångsomhänderta Sari Kolehmainens barn och placera dem i fosterhem omvandlades till en placering i hemmet för att sedan upphöra. Tingsrätten och hovrätten dömde också ut visst skadestånd i processerna.

Jari Jokitalo – Käromålet och genkäromålet

Det började med att Borlänge kommun genom arbetsutskottet beslutade att ansöka om LVU för Sari Kolehmainens två barn. Anledningen till ansökan var en ogrundad misstanke om att han och Sari Kolehmainen misshandlade sina barn, att de gjort sig skyldiga till grov fridskränkning. Kommunen försökte också omhänderta hans barn. De försökte hitta advokater för att få tillbaka barnen. I brottmålet blev han och Sari

Kolehmainen frikända. I domen står att ingen hade sett dem agera annat än exemplariskt.

Det blev en omförhandling om LVU men kommunen ansåg att vården inte skulle upphöra. I den vevan kom de i kontakt med Legio. Han och Sari Kolehmainen skrev fullmakter till och kontrakt med Legio. De ville stämna Borlänge kommun eftersom dess agerande inte var okej. Sari Kolehmainen ville även anlita Legio för LVU-ärendet och han beslutade sig för att anlita Legio för det fall att kommunen åter skulle försöka ta hans barn. Han anlidade alltså Legio för säkerhets skull så att Legio skulle kunna agera snabbt. När fullmakterna undertecknades den 28 november 2012 var det långt ifrån klart att Legio skulle representera någon i något LVU-ärende. Sari Kolehmainen hade redan Tryggve Emstedt som ombud i den tvisten och hans barn var inte omhändertagna.

Den 6 december 2012 var det omförhandling i förvaltningsrätten i Sari Kolehmainens LVU-mål. Hon företrädde då av Tryggve Emstedt, inte Legio. Resultatet blev fortsatt tvångsvård eftersom Sari Kolehmainen var borta med barnen. Tryggve Emstedt glömde att överklaga till kammarrätten, varför det skulle gå sex månader till nästa omprövning. Han och Sari Kolehmainen blev sedan frikända även i hovrätten. Avsikten var då att han och Sari Kolehmainen skulle stämna kommunen ganska snabbt.

Den 23 januari 2013 skrev Sari Kolehmainen under en fullmakt avseende hennes barn, inte för hans barn. Han skrev inte heller under för hennes barn. Därefter började Legio arbeta med LVU-målet. Den 25 januari samma år skrev Jens-Victor Palm att en stämning kunde lämnas in till tingsrätten senast den 28 februari. Det blev inte så trots att Jens-Victor Palm även den 13 februari skrev att stämning kunde lämnas in i februari. Den 23 mars var han lite frustrerad över att någon stämning inte getts in och skrev till Jens-Victor Palm. Det blev ändå ingen stämning inlämnad. Han och Sari Kolehmainen trodde att kommunen skulle släppa barnen först sedan kommunen stämmts eftersom beslutet om LVU var olagligt. Den 8 mars skickade han uppgifter till Legio

om hur kommunen handlagt, delegerat och beslutat i LVU-ärendet, inklusive datum för sammanträden och vilka ledamöter som deltagit.

Den 10 juni 2013 fick han faktura 842 på 331 566 kr, dock utan specifikation. Trots att han bad om det separerade Legio inte fakturan på så sätt att det framgick vilket arbete som hörde till LVU-ärendet och vilket som avsåg stämningsansökan mot kommunen. Enligt Legio var det krångligt och ogörligt att göra en sådan uppdelning. Legio ville inte lämna in stämningsansökan mot Borlänge kommun innan fakturan var betald. Vid denna tid var stämningsansökan redan fyra månader försenad. Enligt Legio skulle han gottgöras för betalningen när han och Sari Kolehmainen vunnit tvisten och därmed fått ersättning. Eftersom det redan kostat så mycket var det svårt för honom dra sig ur och söka annan hjälp. Han tänkte att han hade möjlighet att få tillbaka pengarna efter att målet vunnits och betalade därför fakturan. Han reklamerade fakturan direkt efter att han fått del av den.

Den 14 juni 2013 arbetade Legio fortfarande parallellt med ärendena, dvs. tvångsvården av Sari Kolehmainens barn och stämningen mot Borlänge kommun. Det hade inte diskuterats att han skulle stå för annat än sina egna kostnader.

Stämningsansökan mot Borlänge kommun innehöll inte kommunens delegering den 16 mars 2012, som visar att socialnämnden felaktigt delegerat beslutsrätten till dess arbetsutskott. Dokumenten var tillgängliga för Legio då han skickat handlingarna till advokatbyrån redan den 8 mars 2013 men Legio valde att inte ge in handlingarna. Han har också vid flera senare tillfällen påmint Legio om att ge in handlingarna i skadeståndstvisten.

I tingsrättens dom den 13 november 2014 uttalade tingsrätten mot bakgrund av att kärandena gjort gällande att kommunen vid samtliga beslut som rörde omhändertagandet och umgängesbegränsningen avseende Sari Kolehmainens barn inte varit beslutsför bl.a. följande. *Enligt 6 kap. 34 § 3 KL får delegation av en nämnds beslutsrätt angående ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av*

principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, inte ske. Det får anses att beslut som rör omhändertagande av barn är av större vikt. – Någon utredning om antalet ledamöter i socialnämnden eller arbetsutskottet eller vilka som deltagit i de åberopade besluten har inte företetts och heller inte kommunens delegationsordning och arbetsutskottets behörighetsregler. Någon utredning om när socialnämnden eller arbetsutskottet hade sammanträden föreligger inte heller. Utan sådant underlag kan tingsrätten inte bedöma om nämnden och arbetsutskottet varit beslutsföra eller inte vid fattade beslut rörande Aurora och Jesse. Kärandena har således inte styrkt sina påståenden.

Den 4 december 2014 överklagade Legio tingsrättens dom till hovrätten. I överklagandet argumenterade inte Legio angående socialnämndens beslut den 16 mars 2012, att den i strid mot lag delegerat beslut om omhändertagande enligt LVU till arbetsutskottet. Den 10 februari 2015, tre dagar före förhandlingen i hovrätten, påminde han ånyo Legio om den av tingsrätten efterfrågade utredning han tidigare skickat avseende antal ledamöter, delegering och tidpunkter för kommunens handläggning. Samma sak skedde även vid Legios överklagande till Högsta domstolen.

Den 8 juni 2016 satte Legio upp ett klientmedelskonto åt Sari Kolehmainen. Det var efter den tidpunkten som han började bestrida fakturorna med hänvisning till att faktureringen inte var rimlig. Arbetet och kraven avseende Sari Kolehmainen och hennes barn var mer omfattande än det beträffande honom och hans barn. Legio påstod också att hans rättsskydd var uttömt. Med hänsyn till skillnaden i arbete går det inte ihop att Sari Kolehmainen skulle ha pengar kvar på klientmedelskontot samtidigt som hans rättsskydd var uttömt. Han ansåg att Legio fakturerade konstigt och på ett sätt han inte godkände. Han har aldrig godkänt att kostnaderna skulle fördelas lika mellan klienterna. När han ville diskutera fakturorna med Legio vägrade Legio.

Den 9 juni 2016 frågade han via mail Jens-Victor Palm om förarbetena till den bestämmelse som visar att socialnämnd är det enda organ som har laglig rätt att

behandla personfrågor av större vikt för enskild person. Jens-Victor Palm hänvisade då till socialtjänstlagen.

Den 1 september 2016 överklagade Legio till Europadomstolen. Domstolen förelade klagandena att ge in socialnämndens ansökan om LVU, inklusive utredningar enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen samt förvaltningsrätten i Faluns dom den 18 maj 2012 avseende umgängesbeslut den 21 mars samma år. Den 21 september 2017 valde Legio att ge in ordförandens ansökan om omedelbart omhändertagande enligt LVU i stället för kommunens ansökan till förvaltningsrätten om LVU. Legio svarade domstolen att socialnämndens ansökan om LVU inte fanns i sinnevärlden samt att någon utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen inte upprättats före ingreppet i familjen.

Handlingarna existerar dock. Trots att domstolen erinrat om att målet skulle kunna komma att avvisas om de efterfrågade handlingarna inte gavs in valde Legio att inte göra detta.

Legio har i genomgående i tingsrätt, hovrätt och Europadomstolen inte gett in de handlingar som skulle behövts för att han och Sari Kolehmainen samt deras respektive barn skulle få framgång. I samtliga instanser har Legio valt att lämna in arbetsutskottets beslut om omhändertagande i stället för socialnämndens ansökan om LVU. Legio har inte förstått skillnaden mellan dessa handlingar utan har antingen medvetet eller omedvetet slarvat. Det allmännas handlande ska inte anses som en kränkning av artikel 8 i Europakonventionen om det skett med stöd av lag. I detta fall har så inte skett, varför det har skett en kränkning av Europakonventionen. Borlänge kommun delegerar regelmässigt individärenden till arbetsutskott.

Skadeståndsmålet hade kunnat drivas effektivare om Legio endast gjort gällande den punkt som var olaglig i stället för att i stämningsansökan åberopa ca 130 grunder för skadestånd. Målet blev omöjligt att överblicka och var därmed också sådant att han saknade möjlighet att byta ombud.

Han har inte fått del av arbetsredogörelserna för samtliga fakturor även om han efterfrågat detta sedan år 2017.

Legio – Genkäromålet

Jari Jokitalo har i ärende 7188 betalat faktura 842. Legio har uppfattat Jari Jokitalos krav som att han begärt återbetalning av beloppet. Ärende 7188 har omfattat åtgärder bl.a. för att upphäva fosterhemsplaceringen av Sari Kolehmainens barn. Legio har inledningsvis vidtagit åtgärder mot Borlänge kommun gällande placeringen. Sari Kolehmainen hade inget separat ärende avseende endast åtgärder med anledning av LVU. Kontakterna med kommunen var i syfte att få till stånd ett LVU i hemmet i stället för i ett fosterhem. Åtgärderna har även syftat till att utreda kommunens fel och försummelse samt klienternas anspråk inför skadeståndstalan. Legio har gått igenom en stor mängd material. Samtliga åtgärder har vidtagits i enlighet med instruktioner från Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen. Fakturan var den första i ärendet enligt uppdragsbekräftelsen och ställdes ut i bådars namn eftersom de var solidariskt betalningsansvariga. Åtgärderna i fakturan avser sådant som vidtagits innan Jari Jokitalos krav avvisats av Borlänge kommun, dvs. innan en rättsskyddsgrundande tvist uppkommit. Att Legio krävde betalning innan stämningsansökan lämnades in beror på att om en klient inte betalar så är en advokat i tvist med klienten och det uppstår en intressekonflikt.

Legio har ansökt om rättsskydd så snart förutsättningarna förelegat enligt försäkringsvillkoren. Normalt föreligger en ersättningsgill tvist när ett framställt krav bestrids. De tvister som ersätts är sådana som kan prövas i allmän domstol. Enligt Jari Jokitalos rättsskyddsförsäkring ersätts inte arbete med tvister som prövas av förvaltningsdomstol. Åtgärderna med anledning av tvångsomhändertagandet av Sari Kolehmainens barn omfattades inte av rättsskyddet. Borlänge kommun bestred de av Jari Jokitalo m.fl. framställda kraven den 26 juni 2013. Legio ansökte sedan om rättsskydd den 1 juli samma år. Den 2 juli 2013 beviljades ett rättsskydd gemensamt för Jari Jokitalo och hans tre barn, vilket ändrades efter att Legio haft kontakt med

försäkringsbolaget och den 6 augusti samma år beviljades ett rättsskydd för varje person. Efter att rättsskydd beviljats har Legio redovisat tiden separat per person.

När det gäller handlingar har Legio i båda ärendena gett in samtliga handlingar som bedömts vara av betydelse och som Legio haft tillgång till. Legio har även i yttranden till Europadomstolen den 21 september, den 27 oktober och den 1 december 2017 redogjort för situationen och förklarat att flera av de av domstolen efterfrågade handlingarna inte existerade, bl.a. på grund av Borlänge kommuns hantering av ärendet. De handlingar som funnits eller som har motsvarat de efterfrågade handlingarna har getts in i samband med yttrandena. Hovrätten har också dömt ut skadestånd på grund av formella fel från kommunens sida.

Jari Jokitalo har anmält Jens-Victor Palm till Advokatsamfundet och anført att Jens-Victor Palm – på samma sätt som i detta mål – förfarit vårdslöst vid hanteringen av hans ärende. Advokatsamfundets disciplinnämnd har i beslut den 9 december 2019 konstaterat att det inte presenterats något underlag från Jari Jokitalos sida som visar att Jens-Victor Palm skulle ha agerat i strid med god advokatsed. Ärendet lämnades utan åtgärd.

Det arbete som debiterats Jari Jokitalo i faktura 2782 och 7546 har utförts under perioden den 28 november 2012 – 1 december 2017. De påstådda bristerna i handläggningen ska ha skett under den perioden. Reklamation har skett först vid framställande av preciserade krav i maj 2019. Beträffande faktura 842 har åtgärderna vidtagits så tidigt som under perioden den 28 november 2012 – 5 juni 2013.

UTREDNINGEN

På båda parter begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med Jens-Victor Palm och med vittnet Emelie Righammar. Jari Jokitalo har på egen begäran hörts under sanningsförsäkran.

Parterna har åberopat en omfattande skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Käromålet

Är Jari Jokitalo skyldig att betala faktura 2787

Faktura 2787 om 32 128 är utställd den 21 september 2017 med förfallodag den 21 oktober samma år. Den avser självrisk med anledning av Jari Jokitalos och hans barns rättsskydd. I fakturan anges att den avser Legios ärende 7188 avseende skadestånd och att den ersatte vissa tidigare fakturor. Av arbetsredogörelserna hänförliga till de ursprungliga fakturorna framgår att kravet avser Legios arbete för Jari Jokitalo och hans barn i Svea hovrätt och i Högsta domstolen.

Legio har gjort gällande att debiterat arvode med hänsyn till vad som avtalats med klienten, uppdragets art och omfattning, svårighetsgrad och betydelse, advokatens skicklighet samt arbetets resultat och andra sådana omständigheter varit skäligt. Samtliga åtgärder som vidtagits i ärendet har varit nödvändiga för att tillvarata klienternas rätt.

Jari Jokitalo har inte ifrågasatt att Legio lagt ned det arbete advokatbyrån begär ersättning för. Hans invändning är i stället att Legio från början valt att göra ärendet större än nödvändigt, att Legio borde ha koncentrerat sig på Borlänge kommuns olagliga delegering av beslut, att socialnämnden inte varit beslutsför när den fattade beslut samt att om Legio gett in de handlingar som visat kommunens olagliga hantering hade käromålet bifallits redan i tingsrätten, varför ombudens arbete med målet i hovrätten och Högsta domstolen var onödigt.

Jens-Victor Palm har uppgett bl.a. följande. Han har lång erfarenhet som advokat och är specialiserad på skadeståndsrätt, särskilt beträffande tvister mot det allmänna

avseende brott mot Europakonventionen. Den här typen av mål innehåller mycket dokumentation och blir stora. Det gäller att finna vårdslöshet och/eller underlåtenheter från det allmännas sida. Legio gallrade i det material som Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen levererade till byrån. Det var hans ansvar att se till att allt blev korrekt. Samtliga vidtagna åtgärder har varit relevanta för samtliga klienter. Legio fakturerade var sjätte månad till klienterna, vilket är i enlighet med god advokatsed eftersom en klient ska ha möjlighet att invända mot fakturan, och till deras respektive försäkringsbolag. Han hade mest kontakt med Jari Jokitalo men också med Sari Kolehmainen. Jari Jokitalo, som är intelligent, var insatt i vad som hänt och hade god kontroll över vilka beslut som fattats. Han ”bollade” mycket med denne. Legio har gett in relevanta dokument, av vilka det framgick att det inte var socialnämnden som beslutat om vård enligt LVU utan dess arbetsutskott. Däremot gav Legio inte in kommunens delegationsordning eftersom kommunen i processen ansåg att delegationen till arbetsutskottet var korrekt.

Emelie Righammar har bekräftat att det var ett omfattande ärende samt tillagt att man för att utreda om någon har rätt till skadestånd måste samtliga grunder utredas.

En advokats främsta skyldighet är att tillvarata klientens intressen på bästa sätt och efter bästa förmåga. Advokaten ska utföra sitt uppdrag med omsorg, noggrannhet och tillbörlig skyndsamhet samt se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader. Det är självklart att advokaten inte ska lägga ned onödigt arbete oavsett att arbetet bekostas av klienten själv. Enligt tingsrättens mening har det inte framkommit annat än att arbetet med att driva processen mot Borlänge kommun har skett i nära samarbete med främst Jari Jokitalo även om det kan konstateras att processen var ovanligt omfattande. Av Jens-Victor Palms uppgifter har också framgått att ombudskostnaderna accepterats av Jari Jokitalos försäkringsbolag. Till detta kommer att det ligger i sakens natur att även ett erfaret och kunnigt juridiskt ombud inte med säkerhet kan avgöra vilka slutsatser som domstolen kommer att dra av ett presenterat material. Det har inte framkommit något som stöder att tingsrätten – trots domstolens påpekande avseende bevisbörda och bristande utredning – skulle ha dömt på annat sätt om de handlingar

som Jari Jokitalo hänför sig till hade getts in i målet. Dessutom torde kunna förutsättas att om Jari Jokitalo m.fl. haft full framgång i processen i tingsrätten hade Borlänge kommun överklagat domen.

Av vikt är också att Sveriges Advokatsamfunds disciplinnämnd i ett ärende – efter att Jari Jokitalo anmält att Jens-Victor Palm bl.a. inte lämnat in befintliga och avgörande bevis som domstolen efterfrågat och att han och hans barn därför inte fått framgång i ärendet – funnit att det inte presenterats någon utredning som visar att Jens-Victor Palm skulle ha brutit mot god advokatsed på det sätt som påståtts. Anmälan föranledde ingen åtgärd från nämndens sida. De dokument som Jari Jokitalo hänvisade till var utredning om antalet ledamöter i arbetsutskottet, vilka som deltagit i besluten och när, kommunens delegationsordning, arbetsutskottets behörighetsregler, arbetsutskottets beslut om att ansöka om LVU samt kommunens ansökan om LVU till förvaltningsrätten. Med undantag för arbetsutskottets behörighetsregler är det samma handlingar som Jari Jokitalo åberopat i detta mål. Av bevisningen har dock framgått att kommunen upplyst att arbetsutskottet består av fem ledamöter och att det för beslutsförhet krävs att tre ledamöter är närvarande. Utredningen har visat att arbetsutskottet varit beslutfört vid de sammanträden som var aktuella i den tidigare processen.

Enligt tingsrättens mening har det inte framkommit något som stöder att Legio agerat på sådant sätt att skadeståndsprocessen blivit onödigt omfattande eller att Legio inte utfört sitt arbete enligt uppdrag. Som ovan konstaterats framstår det som tveksamt att målet, oavsett utgång, fått sitt slutliga avgörande genom tingsrättens dom. Jari Jokitalo är alltså skyldig att betala Legios faktura 2787, jämte begärd ränta. Fakturans förfallodag är den 21 oktober 2017 men Legio har yrkat ränta från den 27 februari 2019.

Är Jari Jokitalo skyldig att betala del av faktura 7546

Faktura 7546 om totalt 143 010 kr avser arbete 84,75 timmar samt visst utlägg under perioden den 13 juni 2016 – den 1 december 2017 i Legios ärende Jokitalo m.fl. mot Sverige i Europadomstolen.

Legio har yrkat att Jari Jokitalo ska betala fyra sjundedelar av beloppet även om advokatbyrån samtidigt gjort gällande att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen är solidariskt ansvariga för hela beloppet. Byrån har hänvisat till att fakturan delats på antalet klienter, vilket gjordes även i allmän domstol. Enligt Legio var samtliga åtgärder nödvändiga för samtliga klienter.

Jari Jokitalo har invänt att fakturan inte ska delas i lika delar mellan klienterna och att det inte framgår för vilken klient visst arbete utförts. Han har också gjort gällande att det fakturerade ombudsarvodet var onödigt eftersom Legio inte fört processen i allmän domstol på rätt sätt. Hade Legio i tvistemålsprocessen gett in de efterfrågade och avgörande handlingarna hade någon process i Europadomstolen inte varit aktuell. Han har vidare invänt att Legio felaktigt uppgett till Europadomstolen att kommunens ansökan om vård enligt LVU m.m. inte existerar, varför målet avvisats.

På samma sätt som tingsrätten redogjort för i föregående avsnitt har det inte framkommit något som talar för att Jari Jokitalo och hans medparter skulle ha fått full eller ytterligare framgång med sin talan i allmän domstol om handlingar avseende kommunens delegering och dess organs beslutsförhet getts in i tvistemålsprocessen.

Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen har den 28 november 2012 var för sig utfärdat fullmakter för bl.a. Jens-Victor Palm och Emilie Righammar att bl.a. i Sverige och utlandet väcka och föra talan gentemot svenska staten och Borlänge kommun. De har i januari 2013 utfärdat motsvarande fullmakter avseende sina respektive barn. Av uppdragsbekräftelsen den 28 november 2012 framgår att klienterna är Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen, att motparten är Borlänge kommun samt att ärendet, som tilldelats

projektnummer 7188, avser skadestånd och därtill hörande frågor samt att klienten för den händelse den inte tillerkänns rättsskydd/rättshjälp i ärendet är betalningsskyldig för arvodet i dess helhet. Enligt Legio var ärendet i Europadomstolen en fortsättning på ärende 7188 även om det tilldelats ett eget projektnummer.

Enligt tingsrättens mening står det helt klart att uppdraget till Legio lämnats av familjen Jokitalo/Kolehmainen och att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen därmed är solidariskt betalningsansvariga för hela arvodet. Att Legio valt att fakturera Jari Jokitalo för fyra sjundedelar av det totala beloppet saknar därför betydelse. I sammanhanget kan tilläggas att det av utredningen framgått att faktureringen för ombudsarvode i de allmänna domstolarna av naturliga skäl skett för varje klient för sig eftersom det var sju rättsskydd beviljade och att det i tingsrätten också var fråga om sju mål även om de avgjordes i samma dom. Av villkoren för Jari Jokitalos rättsskyddsförsäkring framgår motsatsvis att den inte gäller för talan i Europadomstolen.

Av bevisningen framgår att Europadomstolen vid tre tillfällen förelade Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen att komplettera ansökan med vissa handlingar, bl.a. socialnämndens ansökan om LVU, utredningar enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen avseende Aurora och Jesse Forsberg samt förvaltningsrättens i Falun dom den 18 maj 2012 avseende kommunens beslut om umgängesbegränsning den 21 mars samma år. I yttrande till domstolen anförde Legio bl.a. följande. Socialnämndens ansökan om LVU finns inte i sinnevärlden. Vid tvångsvården av barnen upprättades heller ingen 11:1-utredning av Aurora och Jesse Forsberg innan ingreppet i familjen skedde. Följaktligen finns heller inte efterfrågade handlingar rent fysiskt och klagandena kan på så vis inte fullgöra domstolens föreläggande. Detta gäller även den efterfrågade domen då den aldrig avkunnats. Förvaltningsrätten har aldrig prövat kommunens beslut om umgängesbegränsning, vilket beror på att Sari Kolehmainen inte fick någon besvärshänvisning från kommunen. Av Legios första yttrande till Europadomstolen den 21 september 2017 framgår vidare att Legio i stället för socialnämndens ansökan

om LVU gett in dess ordförandes beslut om omedelbart omhändertagande samt underställande till förvaltningsrätten om detta.

Jari Jokitalo har åberopat två handlingar daterade den 16 mars 2012 benämnda ”Ansökan om vård” och med avsändare Borlänge kommun, Socialnämnden. Ansökningarna gäller Sari Kolehmainens barn. Det var de ansökningar som samma dag kom in till förvaltningsrätten i Falun. I ansökningarna anges att datum för nämndens beslut är den 16 mars 2012 samt att de gäller protokollparagraf 81 respektive 82. Till ansökningarna bifogades socialnämndens arbetsutskotts sammanträdesprotokoll samma dag. Arbetsutskottet beslutade att ansöka om vård enligt LVU. Vid besluten deltog fem ledamöter. Jari Jokitalo har också åberopat en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen avseende Jesse Forsberg. Utredningen pågick under perioden den 3 januari – 14 mars 2012.

Av utredningen har alltså framgått att de flesta av de av Europadomstolen i det sista yttrandet efterfrågade handlingarna faktiskt har funnits. *Jens-Victor Palm* har uppgett att han uppfattade det som att Europadomstolen ville ha det olagligt fattade beslutet, dvs. arbetsutskottets beslut. Legio har således felaktigt påstått att vissa handlingar inte funnits trots att så var fallet. I sammanhanget kan förutsättas att det existerar en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen avseende Aurora Forsberg. Legio hade utan större efterforskningar kunnat ge in huvuddelen av de efterfrågade handlingarna till domstolen. Det ligger i sakens natur att det inte går att bedöma om Europadomstolen ändå avvisat målet. Enligt tingsrättens mening har Legio ändå brustit i sin skyldighet mot Jari Jokitalo genom att felaktigt påstå att vissa handlingar inte fanns. Att Advokatsamfundet, som har haft tillgång till samma handlingar som tingsrätten, inte funnit skäl att rikta kritik mot Jens-Viktor Palm påverkar inte bedömningen. Legios brister är sådana att Legios talan i denna del bör lämnas utan bifall.

Genkärålet

Ska Legio till Jari Jokitalo återbetala beloppet i faktura 842

Faktura 842 om 331 566 kr, som är ställd till Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen, avser juridiskt arbete under perioden den 28 november 2012 – 5 juni 2013 beträffande skadestånd och därmed tillhörande frågor. Jari Jokitalo har betalat fakturan.

Jari Jokitalo har gjort gällande att fakturan, utöver arbete för hans räkning även innefattar arbete för Sari Kolehmainens räkning avseende hennes barns tvångsomhändertagande enligt LVU, vilket han inte är betalningsskyldig för. Han har också invänt att Legio kunnat ansöka om rättsskydd innan det upparbetade arvodet var så högt som enligt fakturan, att Legio uppgett att han skulle gottgöras för betalningen, vilket inte skett, samt att stämningsansökan i skadeståndsmålet inte skulle ges in till Falu tingsrätt om inte fakturan betalades.

Legios inställning är att Jari Jokitalo genom att betala fakturan medgett betalningsansvar, att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen är solidariskt betalningsansvariga för hela det fakturerade beloppet, att Jari Jokitalos rättsskyddsförsäkring inte omfattar arbete före det att tvist, som kan prövas i allmän domstol, uppstått samt att Jari Jokitalo reklamerat för sent.

När det gäller om Jari Jokitalo genom att betala faktura 842 handlat på sådant sätt att han förlorat rätten att framställa återkrav gör tingsrätten följande överväganden. Vid betalning utan rättsgrund, dvs. en betalning som inte svarar mot en rättslig förpliktelse, är utgångspunkten att betalaren har återkravs rätt under förutsättning att det inte är en avsiktlig sådan betalning, t.ex. vid gåva eller betalning av annans skuld. En betalning kan dock utgöra ett konkludent erkännande av betalningsskyldighet. När en betalning har destinerats till en viss föregiven betalningsförpliktelse innebär det som huvudregel ett godkännande av att en sådan förpliktelse föreligger. Om ett fordringsförhållande är tvistigt eller om det av andra skäl är tveksamt om en skuld föreligger, så bör betalaren

vara bunden av den gjorda betalningen, om han inte gör något förbehåll om återbetalningsrätt (jfr Stefan Lindskog, Betalning, JUNO Version 2, under rubriken Penningförpliktelsen och NJA 2010 s. 488 p. 6).

Enligt *Jens-Victor Palm* innebar uppdraget från Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen att de skulle få tillbaka barnen samt ge igen mot Borlänge kommun. Han gjorde bedömningen att tvångsomhändertagandet av Sari Kolehmainens barn måste upphöra innan en skadeståndstalan kunde väckas mot kommunen eftersom hon var på flykt med barnen. Det hade inte varit seriöst att dessförinnan väcka talan. Faktura 842 avser arbete med att få hem barnen och utreda vad som hänt. Det var mycket dokumentation att gå igenom. I det material han fick från Jari Jokitalo fanns en omfattande dialog mellan denne och kommunen. Även om det uppenbara brottet mot artikel 8 i Europakonventionen var mot Sari Kolehmainen och hennes barn hade även resten av familjen lidit skada eftersom en del av familjen var borta. De åtgärder Legio vidtog var relevanta för samtliga klienter.

Enligt tingsrättens mening har av Jens-Victor Palms uppgifter, som stöds av uppdragsbekräftelsen, framgått att Legios arbete med att få tvångsvården av Sari Kolehmainens barn upphävd utgjort en del av förberedelsen med att väcka en skadeståndstalan mot Borlänge kommun.

På samma sätt som ovan anser tingsrätten utrett att Jari Jokitalo och Sari Kolehmainen är solidariskt ansvariga för den aktuella fakturan. Jari Jokitalo har inte styrkt att han trots detta inte är betalningsansvarig för en del av arvodet. Han har inte heller styrkt att han invänt mot fakturan eller betalat den under tvång. Att Jari Jokitalo räknat med att han kunde gottgöras för betalningen om han och hans medparter skulle vinna processen mot kommunen saknar betydelse.

Jari Jokitalo har även invänt att Legio borde sökt rättsskydd tidigare i processen. Enligt villkoren för Jari Jokitalos rättsskydds försäkring gäller försäkringen för tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen samt vissa andra

domstolar, dock inte sådant som ska prövas av förvaltningsrätt. Tingsrätten delar Legios uppfattning att villkoret, att det ska avse en tvist, innebär att ett anspråk helt eller delvis bestritts, vilket skedde först den 1 juli 2013. Ansökan om rättsskydd gjordes därefter omedelbart.

Av det ovan anförda följer att Jari Jokitalo haft en rättslig förpliktelse att solidariskt med Sari Kolehmainen betala faktura 842, att han inte styrkt att han invänt mot fakturan eller betalat den under tvång samt att kostnaderna inte kunnat omfattas av hans rättsskydd. Jari Jokitalo har därmed inte rätt att återfå det han erlagt i betalning för fakturan och genkäröålet ska avslås i den delen.

Har Jari Jokitalo rätt till skadestånd från Legio

Jari Jokitalo har yrkat att Legio ska förpliktas att till honom utge skadestånd motsvarande del av hans yrkande i tingsrätten i skadeståndsprocessen samt de belopp han betalat i självrisk för sig och sina tre barn i samma process. Han har till stöd för sin talan i denna del gjort gällande huvudsakligen följande. Om Legio lämnat in avgörande och efterfrågade dokument i tingsrätten hade käröålet i T 2366-13 fått fullt bifall redan i tingsrätten. Legio har inte uppfyllt sin del av avtalet och har inte tillvaratagit hans intressen på det sätt som kan förväntas vid köp av tjänst eller enligt god advokatsed. Legio har på ett bedrägligt sätt vilselett honom beträffande sin kunskap. Legio har fört processen på sådant sätt att den blivit onödigt omfattande. Han har reklamerat i tid.

Legios inställning är bl.a. att Jari Jokitalo inte lidit någon skada, att Legio inte uppsåtligt eller av vårdslöshet underlåtit att lämna in handlingar av vikt för ärendet, inte felaktigt debiterat Jari Jokitalo, inte fört onödigt omfattande processer eller på annat sätt agerat felaktigt eller i strid mot god advokatsed. Vidare att det inte föreligger något orsakssamband mellan de skadeståndsgrundande handlingarna som Jari Jokitalo gör gällande och den påstådda skadan samt att Jari Jokitalo reklamerat för sent.

Advokaters skadeståndsskyldighet har på senare tid varit föremål för två avgöranden i Högsta domstolen, dels NJA 2018 s. 414 ”Advokatens skadeståndsansvar”, dels domen den 7 november 2019 i mål T 2841-18 ”Advokatens skatterådgivning”. Av rättsfallen följer bl.a. följande. En advokat bär gentemot sin klient på kontraktsrättslig grund ett ansvar för skada genom oaktsamhet. Ansvaret bygger på att de tjänster som en advokat tillhandahåller som rådgivare grundas på de yrkesmässiga kunskaper han eller hon har. En advokat förutsätts ha särskilda kunskaper i sin egenskap av juridisk expert och ledamot av advokatsamfundet. Advokaten ska redbart och nitiskt utföra de uppdrag som anförtrotts denna och iaktta god advokatsed. Vidare måste advokaten, främst genom kontakter med huvudmannen, skaffa sig en bild av de faktiska förhållanden som ska analyseras rättsligt. Vid aktsamhetsbedömningen måste hänsyn tas till omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. uppdragets omfattning, de sakliga och rättsliga frågornas komplexitet och svårighetsgrad, den tid advokaten haft till sitt förfogande, de värden som står på spel och klientens instruktioner. Det måste också kunna vägas in i bedömningen om advokaten har särskilda insikter och erfarenheter från det rättsområde som klientens ärende rör. När uppdraget aktualiserar rättsligt eller sakligt komplexa frågeställningar, får aktsamhetsbedömningen främst riktas in mot den metod som advokaten använt sig av. Prövningen tar sikte på om advokaten varit tillräckligt omsorgsfull i sin genomgång och analys av saken och rättsläget samt – i de fall då rättsläget kan vara svårt att fastställa – hur denne presenterat rättsläget för klienten. Aktsamhetsbedömningen ska inte ta sikte på i vilken utsträckning som advokatens uttalande i en rättsfråga står sig vid en senare prövning. En sedvanlig aktsamhetsbedömning ska göras. Det är den skadelidande som har bevisskyldigheten för de påstådda faktiska omständigheter som ska ligga till grund för bedömningen av oaktsamheten. (Jfr Bengt Bolin, Ytterligare praxis om advokats skadeståndsansvar för rådgivning, Lexnova expertkommentarer, publicerad den 4 december 2019.)

Har Jari Jokitalo visat att han lidit skada

Jari Jokitalo har grundat sitt yrkande om skadestånd främst på att han hade fått fullt bifall till sin talan redan i tingsrätten om Legio gett in och åberopat vissa handlingar i

processen. Handlingarna avser Socialnämnden i Borlänge kommuns delegering av beslut till sitt arbetsutskott samt socialnämndens och arbetsutskottets beslutsförhet när vissa beslut fattats. Det är Jari Jokitalo som har bevisbördan för att han lidit skada.

Av tingsrättens dom i mål T 2366-13 framgår bl.a. följande. Tingsrätten prövade, avseende bristande beslutsförhet, sex fall av påstådda formella fel i kommunens handläggning (tingsrättens dom s. 65 – 67). Besluten var fattade den 21 mars 2012, den 21 maj 2012, den 12 juni 2013 samt någon gång under perioden den 28 januari – 27 mars 2013. I det sista fallet är det oklart vilket beslut som avsågs men det formella felet var att kommunen lagstridigt delegerat beslutanderätten från socialnämnden till arbetsutskottet. Tingsrätten uttalade att enligt 6 kap. 34 § 3 kommunallagen får delegation av en nämnds beslutsrätt angående ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, inte ske. Vidare uttalade tingsrätten att det får anses att beslut som rör omhändertagande av barn är av större vikt. Tingsrätten godtog att beslutet den 17 februari 2012 om ett omedelbart omhändertagande av barnen fattades av socialnämndens ordförande, att arbetsutskottet den 21 mars 2012 och den 12 juni samma år fattade beslut om umgängesbegränsning, att beslutet den 21 maj 2012 om placering av barnen fattades av socialnämndens ordförande samt att arbetsutskottet den 12 juni 2013 fattade beslut om att avsluta vården enligt LVU. Tingsrätten påpekade att kommunens beslut den 18 oktober 2012 om fortsatt vård enligt förvaltningsrättens dom var fattat av socialnämnden samt att kommunens beslut inte var ingivet. Därefter anförde tingsrätten att någon utredning om antalet ledamöter i socialnämnden eller arbetsutskottet eller vilka som deltagit i de åberopade besluten inte företetts och inte heller kommunens delegationsordning eller arbetsutskottets behörighetsregler. Vidare uttalades att det inte förelåg någon utredning om när socialnämnden eller arbetsutskottet haft sammanträden. Tingsrätten fann att kärandena inte styrkt sina påståenden om bristande beslutsförhet.

Som ovan konstaterats har Jari Jokitalo gett in bevisning som visar att arbetsutskottet vid de sammanträden som Jari Jokitalo hänfört sig till vid sina sammanträden varit

beslutsföra. Det har antingen varit tre eller fem ledamöter närvarande och arbetsutskottet består av fem ledamöter.

Jari Jokitalo har gjort gällande att han – om Legio gett in utredning i de delar tingsrätten fann att kändena brustit – fått fullt bifall till sin talan avseende skadestånd, dvs. 250 000 kr i kränkingsersättning och 68 382 kr avseende hans skadebetingade merkostnader. Det rör sig om vissa påstådda formella brister i kommunens handläggning av beslut rörande Jari Jokitalos sambos barn. Det framstår som synnerligen tveksamt att Jari Jokitalo över huvud taget tillerkänts något skadestånd eller annan skadebetingad ersättning om tingsrätten haft tillgång till den aktuella utredningen. I sammanhanget förtjänar att påpekas att hovrätten tillerkände Sari Kolehmainen och hennes två barn ersättning för kränkning enligt artikel 8 i Europakonventionen med vardera 7 000 kr eftersom fullföljdshänvisning till ett placeringsbeslut den 21 maj 2012 saknades samt då Sari Kolehmainen fick del av beslutet först drygt en månad senare. Hovrätten påpekade att övriga klagande saknat klagorätt i förhållande till beslutet den 21 maj 2012. Även om hovrätten fann att placeringsbeslutet den 21 maj 2012 inte var av så brådskande natur att beslutet kunde fattas av socialnämndens ordförande ensam, tillerkändes ingen av de klagande i målet någon kränkingsersättning i den delen. Enligt tingsrättens mening kan någon annan bedömning inte göras än att Jari Jokitalo inte visat att han orsakats skada.

Jari Jokitalo har också yrkat skadestånd för de självrisker han betalat för egen och för sina barns del. Även i den delen har Jari Jokitalo grundat sin talan på förutsättningen att han och hans barn vunnit målet om Legio gett in vissa handlingar i tingsrätten eller hovrätten. Av samma skäl som i det föregående ställer sig tingsrätten ytterst tveksam till om Jari Jokitalo och hans barn över huvud taget nått någon framgång med sina yrkanden om Legio gett in de aktuella handlingarna. Jari Jokitalo har därför inte heller i denna del av genkäröålet visat att han orsakats någon skada.

Är Legio skadeståndsskyldigt mot Jari Jokitalo på den grunden att processen blivit onödigt omfattande

Jari Jokitalo har gjort gällande att han också har rätt till det av honom yrkade skadeståndet eftersom Legio fört processen på sådant sätt att den blivit onödigt omfattande. Den åberopade rättsliga grunden torde avse de självrisker som Jari Jokitalo betalat och inte det skadestånd han yrkade i den tidigare processen. I den delen gör tingsrätten samma bedömning som ovan gällande faktura 2787.

Av det ovan anförda följer att genkäröålet ska avslås.

Rättegångskostnader

Legio har i käröålet begärt ersättning med 188 730 kr, varav 140 700 kr avser arvode, 2 200 kr tidsspillan, 3 844 kr utlägg för resa, 4 800 kr utlägg för ställföreträdares kostnad samt 36 186 kr mervärdesskatt.

Legio har i genkäröålet begärt ersättning med 145 180 kr, varav 106 100 kr avser arvode, 2 200 kr tidsspillan, 1 044 kr utlägg för resa, 4 800 kr utlägg för ställföreträdares kostnad och 28 036 kr mervärdesskatt.

Jari Jokitalo har överlämnat till tingsrätten att bedöma skäligheten av de yrkade beloppen.

Jari Jokitalo har begärt ersättning med totalt 7 824 kr, varav 5 000 kr avser förlorad inkomst, 1 404 kr utlägg för resa och 1 420 kr utlägg för hotell. Kostnaderna hänför sig till käröålet och genkäröålet i lika delar. Legio har vitsordat den begärda ersättningen.

I käromålet har Jari Jokitalo genom denna dom förpliktats att till Legio betala 32 128 kr av yrkade 113 848 kr. Legio ska därför ersätta 40 procent av Jari Jokitalos rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Jari Jokitalo har förlorat genkätromålet. Som tappande part ska han ersätta Legios rättegångskostnader. De begärda nettobeloppen är i sig skäliga. Legio har emellertid begärt ersättning även för mervärdesskatt på samtliga ingående belopp och anfört bl.a. följande. Legio har delvis anlitat det externa ombudet advokat Carl-Johan Vahlén, som debiterat Legio för konsulttjänster inklusive mervärdesskatt. Arbetet avser tidspillan, arvode vid huvudförhandling samt fem timmars förberedelsetid. Resterande arbete har utförts av anställda vid Legio. Det föreligger en skyldighet enligt 1 kap. 2 § mervärdesskattelagen att debitera mervärdesskatt och det ska inte göras skillnad på om arbetet utförs för egen eller för klients räkning. Mervärdesskatt är alltid en kostnad men inte alltid en utgift. Allt som Legio producerar i tjänsten måste Legio debitera mervärdesskatt för. I rådande läge med hänsyn till Covid 19 kan Legio inte ta för säkert att det kommer att få betalt för sina tjänster, vilket föranleder att det potentiellt inte kommer att finnas någon mervärdesskatt att kvitta mot.

Frågan i målet i rättsfallet NJA 2014 s. 318 var om en utgift för mervärdesskatt är en ersättningsgill rättegångskostnad. Högsta domstolen uttalade bl.a. att den part som yrkar ersättning för utgiven mervärdesskatt har att, efter invändning från motparten, förklara varför skatten är en slutlig kostnad samt att det normalt bör räcka att domstolen bedömer det som sannolikt att avdragsrätt saknas.

Legio har enligt kostnadsräkningen F-skattsedel. Tingsrätten finner att Legio inte gjort sannolikt att mervärdesskatten är en kostnad som slutligt belastar byrån och Legio har därmed inte rätt till begärd ersättning för mervärdesskatt.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se bilaga 1 (TR-02)
Överklagande (ställt till Svea hovrätt) senast den 30 april 2020.

På tingsrättens vägnar

Petter Granqvist

Katarina Lindström

Karin Hellmont (referent)

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.